

hof van eede

waar het
met de wereld
naartoe gaat
daar gaan wij
naartoe

Personen

Zij

Hij

zij goeienavond iedereen
welkom
euh
we gaan moeten beginnen
met ons te verontschuldigen
we zitten namelijk een beetje met een probleem
we hadden jullie graag het verhaal van 'Jacques de fatalist en zijn meester'
verteld
van Denis Diderot
toen we dat boek voor het eerst lazen
dachten wij:
dit is het
dit moeten we vertellen
dit is iets
dat niet in de vergetelheid mag belanden
hij veel mensen zijn dat vergeten
dat Diderot zelf ook ooit
in de vergetelheid is beland
hij was meer dan alleen een encyclopedist
hij was vooral romanschrijver
en een van de grootste gangmakers
van de Verlichting
er bestaat een mooi boek over
van Philip Blom
'Het verdorven genootschap'

als ge ooit eens de tijd hebt
moet ge dat zeker eens lezen
zij maar dus 'Jacques de fatalist en zijn meester'
ja dat is echt heel goed
dat gaat over zo veel
zo veel tegelijkertijd
het is groots
terwijl het over kleine dingen gaat
ziet ge
alles zit erin
hij niet 'letterlijk' alles
zij neenee bij wijze van spreken
het boek is donker
maar tegelijkertijd ook licht
een product van de Verlichting
'een radicale reis doorheen de geest van de tijd'
dat heb ik eens ergens gelezen
het is rebels
het is vrolijk
maar verliest nooit zijn sérieux
het is een ode aan de vrijheid
hij en tegelijk lijkt alles vast te staan
zij het is een feest van de taal
hij een taalfeestje
zij een 'literair' feest, zeg maar
het is geschreven met heel veel energie
en ook die tijd!

Jacques en zijn meester
hebben gigantisch veel tijd
echt iets om jaloers op te zijn
al die tijd dat die hadden
zo veel tijd
pas op
er waren natuurlijk ook mensen
die géén tijd hadden
die zestien uur per dag werkten
zeven dagen per week
hij het was ook de tijd van de slavenarbeid
dat was heel heftig
zij ja zeer ondankbaar allemaal
maar Jacques en zijn meester hadden dus wel alle tijd van de wereld
zeeën van tijd
tijd om na te denken
tijd om te vertellen
tijd om te eten
tijd om te drinken
tijd om veel te drinken
tijd zat
om af te dwalen
te verdwalen
hij ja veel tijd voor alles
zij er is een immense waaier aan mogelijkheden
door te verdwalen in zijsporen

en in een enorme 'gelaagdheid
van dubbele bodems'
dat heb ik ook ergens gelezen
en in thema's!
het is zo omvattend
noem het op en het zit erin
negen kansen op tien zit het erin
hij ja er zit heel veel in
nu dat is iets dat wij op voorhand niet wisten voor we begonnen
maar er bleek echt heel veel in te zitten
zij en er zijn ook zo veel variaties in
en op vrijheid
mensen genoten in het geheim heel veel vrijheid
want waren tegelijkertijd natuurlijk onvrij
en als lezer krijgt ge dan weer de vrijheid
om een onderwerp te kiezen
heel veel onderwerpen
waar ge dan tussen kunt kiezen
er zit ook heel veel humor in het boek
we hebben echt heel veel moeten lachen
het is subversief
wat in die tijd toch echt not done was
'Vraiment des choses qu'on fait jamais'
ja, Diderot was Franstalig
het boek heeft ook iets heel bevlogens
er komt bijvoorbeeld een markies in voor die...
hij en hoe hij die vrouwen beschildert...

zij ja oké maar die markies

een zeer mooie man

hij ja en die herbergierster

tikkeltje ordinair

maar ook heel mooi

en een beetje geil ook

gedurfd geil

zij herbergierster?

ik herinner mij geen herbergierster

ja kijk, ieder zijn eigen leeservaring natuurlijk

maar daar kunnen we het eventueel later

nog over hebben?

dan de regels van de tragedie

Diderot veegt daar gewoon zijn voeten aan

prachtige regels waar men in die tijd

niet zomaar ongestraft van afweek

en Diderot gaat daar met zijn smerige voeten door

dat was toen heel gedurfd

het zit vol met stilistische verleidingen

schaamteloos gebluf

de voortdurende verwarring

hij bij vlagen onontwarbaar

zij niets is wat het lijkt

het is een wereld waarin knechten meester zijn

en meesters niets te zeggen hebben

het zit vol prachtige spelereien op dat vlak

hij het verglijdt wel vaak in cryptisch geneuzel

zij maar dat is niet erg
het is allemaal heel goed gedaan
hij ja het is zeer goed gedaan
zij het is een ode aan de fantasie
aan het avontuur
onbeteugelde dieren die zomaar los
rondlopen in de natuur
hij maar ook andere beteugelde dieren
zoals paarden
zij ah
dat ging ik ook net zeggen
hij oké doe maar
zij en paarden
Jacques en zijn meester doen alles te paard
hij maar dat was zo in die tijd
zij ja dat was zo in die tijd
maar dat onderweg zijn in de wildernis
ik kreeg puur goesting om paardrijlessen
te gaan volgen
ik las en rook de manège
hij dat had ik niet
ik heb het niet zo voor paarden
zij maar het zit vol met paarden
hij ik had eerder de neiging om te gaan reizen
zij ja natuurlijk
op reis gaan
onderweg zijn in de wildernis

oh en dan die liefdesverhalen
al die liefdesverhalen!
om uw vingers aan af te likken
iedereen leidt iedereen om de tuin
Franse, Spaanse, Engelse, oriëntaalse tuinen
iedereen met iedereen
eigenlijk is dit boek één grote overgave
aan het lot
aan het experiment
we zien een Diderot op hol
die op hol slaat
die alle remmen loslaat
en ik kan u verzekeren
als schrijver
kunt ge daar gigantisch veel van leren hoor
ja ik schrijf ook
dus ik herken daar veel in
die letters
die woorden
die zinnen
die dialogen
ongelooflijk grillige dialogen
ah ook belangrijk om te weten:
Diderot schreef altijd alles in dialoog
hij of toch bijna alles
het is niet altijd, alles en overal
het is altijd genuanceerder dan dat

alleen ALTIJD

SOMS is het genuanceerder dan dat
zij oké maar ge weet wat ik wil zeggen
dat is bij wijze van spreken
ge moet nu ook niet meteen
op mijn woorden gaan zitten...
en dan niet te vergeten:
de liefde voor het theatrale
want het is niet voor niks
dat wij dit boek hebben gekozen
om daar nu vandaag iets mee te doen
er zit doorheen het ganse boek
– goh ja 't is moeilijk te benoemen –
maar er zit doorheen het ganse boek
een soort magische dimensie
maar dat klinkt misschien nog te abstract
er is een mysterieuze kracht
die u op sleeptouw neemt
en die u tegelijk met uw neus
op de naakte werkelijkheid
van het hier en nu drukt
Diderot was een tactische ironicus
een postmodern avant la lettre
wat is zeker en wat niet?
hij dwaalt voortdurend af van zijn hoofdthema
om er vanop een afstand kritiek op te hebben
om het open te breken

in de hoop om zo tot de kern te komen
hij wil de lezer uitdagen
zijn zekerheden los te laten
verhaal?
is er wel een verhaal?
laat het los en we zullen zien
hij dwaalt af
hij drijft af
maar hij gaat nooit de mist in
hij geeft u altijd een minimum aan wrakhout
waar ge u aan vast kunt klampen
hij daagt u echt uit om af te dwalen
hij verplicht u zelfs bijna om af te dwalen
meer zelfs
ik durf te zeggen
dat ge het boek niet begrepen hebt
als ge niet zijt afgedwaald
hij met alle gevolgen van dien
wij waren helemaal de kluts kwijt
zij ja wij vonden mekaar ook niet meer terug
hij want het dreigt ons ook uit elkaar te drijven
daarom hebt ge wel nood aan een rode draad
zij maar het leven zit vol rode draden
lijkt Diderot te zeggen
welke rode draad te kiezen?
aan welke rode draad
wordt het mooiste begin en einde geknoopt?

wat is de roodste draad?
daarom dat fatalisme ook
heerlijk gewoon
dat fatalisme
dat alles gewoon kan
zonder verantwoordelijkheidsgevoel
kunt ge u dat voorstellen?
nee wij kunnen ons dat niet voorstellen
hij vandaag de dag
kunnen wij ons dat niet meer voorstellen
zij dat Jacques
voor niets verantwoording moest afleggen
...
dus wij dachten
dit is het boek
dit is het moment
gij hebt dat nog mooi gezegd
weet ge het nog?
'we gaan Jacques en zijn meester
van onder het stof halen
en hun de Renaissance geven
waar ze recht op hebben!
hij heb ik dat gezegd?
dat is inderdaad goed gezegd
zij en weet ge nog wat ik zei?
hij ja euh...
zij 'we gaan al hun verhalen vertellen

en ons daar tegelijkertijd helemaal in verliezen'
enfin
dat was de opzet
en daar zouden we helemaal voor gaan
maar we zitten een beetje met een probleem
hij ja
wij hebben ons laten verleiden
zijn we misschien slachtoffer geworden
van de dwalingen?
we weten het niet
maar we willen niet dat jullie dat worden
zij of misschien wel
misschien is slachtoffer worden
van een dwaling
inderdaad het begin van alles
daar zijn we dus nog niet over uit
want als we het verhaal vertellen
nemen we jullie op sleeptouw
en komen we
– zoals ik daarnet al zei –
nooit tot de essentie
de kans is er
dat vanaf het punt
waarvan we nu al afgedwaald zijn
we nog verder gaan afdwalen
en echt afdrijven

hij en op voorhand al weten
dat het niet zal lukken
is ook tegen de verlichtingsgeest in
toen geloofden ze dat alles ging lukken
'voortgang'
maar ziet ge
we zijn inderdaad al aan het afdwalen
zij we willen u houvast geven
begrijpt ge
maar te veel houvast is ook niet goed
want dan houdt ge u alleen maar vast
hij loslaten
laat het los
zij nee nee!
maar 't is belangrijk
hoopvolle verwachtingen
dat de wereld alleen maar beter kan worden
'sowieso kan het alleen maar beter'
dat dachten ze toen
vandaag is dat wel echt een probleem
hij ja dat is wel een probleem
zelfs als ge het al zou willen vertellen
ge krijgt het nooit voor elkaar
begin er maar eens aan
298 bladzijden
zelfs als ge het echt van plan zou zijn
dan zegt Diderot in zijn boek:

'dan moogt ge nog zo veel plannen maken
het leven heeft altijd andere plannen met u'
hij zegt het nog letterlijk
hij heeft ons gewaarschuwd
en toch zijn we er met open ogen in getrapt
zij en dan is er nog een probleem
we moeten straks nog ergens naartoe
hij dat is toevallig vandaag
dat is anders niet zo
zij dat is het spook van Diderot denk ik dan
dus als we wat rapper beginnen te praten
is dat gewoon omdat we nog ergens
naartoe moeten
ja het is stom – mijn oprechte excuses –
echt stom
best frustrerend ook
hij ja kijk het is nu zo
zij nee maar
we leven niet zomaar in een wereld
waarin ge een verhaal kunt vertellen
alsof ge alle tijd hebt
begrijpt ge
we leven niet in de tijd van de roman
van de fictie
ziet ge het probleem?
dus waar we nu in zitten
in deze realiteit

of fictie
dat wil ik nog in het midden laten
is dat een probleem
want wij hebben geen tijd
jullie ook niet
maak u geen illusies
niemand heeft tegenwoordig tijd
dat is nog zo'n probleem
waar we het nog eens over moeten hebben
maar ook daar moeten we dan weer
de tijd voor hebben
begrijpt ge
in het hier en nu
heeft het geen zin een verhaal te vertellen
als het toch nooit uitverteld kan geraken
dat is een vraag he
ik weet het niet
ik vraag het mij af
heeft het zin?
hij het probleem is eigenlijk
een verhaal vertellen waarin het verplicht is om af te drijven
waarin ge alle vrijheid zou moeten krijgen
om af te dwalen
uit te weiden
van de hak op de tak te springen
zo'n verhaal vertellen
in een wereld waar geen tijd meer is

waarin alles zo snel gaat
want hoe laat is het al ondertussen?
waarin we de weg kwijtraken
waarin wij op een stuk wrakhout afdrijven naar het onbekende land
is eigenlijk bijna zinloos
zij ja het is zoals Ariadne zei
om het nu over een heel andere boeg te gooien
Ariadne
dochter van koning Minos van Knossos
Kreta
Griekenland
hij voor de crisis
zij jullie kennen het verhaal wel
het liefdesverhaal
wat zei Ariadne
'leg het kluwen op de grond,' zei ze
'het zal zich vanzelf voor je uitrollen
en je meevoeren naar het hart van het labirint
als je terugkeert
wind je het op
en dan zal het je naar buiten leiden
ik zal mijn uiteinde van de draad vasthouden
en ik zal wachten!'
maar de vraag is of Ariadne
in deze gedemythologiseerde wereld
– ah ja want we hebben geen tijd meer
voor niks –

of Ariadne niet verstrikt zou zijn geraakt
in haar eigen draad
hij dus begrijpt ge waar we in dubio over zijn?
zij Diderot vertelt Jacques' liefdesverhaal
en dat is van alle tijden
een liefdesverhaal
zolang het duurt eindigt het niet
een liefdesverhaal dat eindigt
is geen liefdesverhaal meer
of zolang de liefde duurt
is er geen verhaal
liefde is niet te vertellen
zonder er afstand van te nemen
liefde is zijn
daar valt niets over te vertellen
maar zijt ge dan wel zeker dat ge het beleeft
en vooral
zijt ge dan wel zeker
dat de andere het net zo beleeft
als gij het beleeft?
ge durft er niets over te vragen
ge durft er niets over te vertellen
uit angst om het kapot te maken
maar aan de andere kant
zult ge zo ook nooit weten
wat het dan wel is
wat ge kapot zou kunnen maken

en ik heb het over pure liefde
niet over de gewone liefde
over gewone liefde kan ik eindeloos vertellen
daarom ook al die problemen
maar pure liefde
daar valt niets over te zeggen
hij stel nu
tussen ons
dat dat pure liefde is
zij stel?
hij dat is nu niet zo maar stel nu
trouwens het zou goed kunnen
maar we gaan het nooit weten
want we gaan daar nooit over praten
geladen stilte
zij enfin dat zullen we dan nooit weten
want dan wordt het een liefdesgeschiedenis
en dat kennen we
dat hebben we al meegemaakt
en er zijn al zoveel liefdesverhalen
op alle mogelijke manieren verteld
al duizenden jaren lang
de meest fantastische variaties op een thema
maar is er daarmee iets meer gezegd
over de kern van de liefde?
houdt ge daardoor niet juist de liefde gevangen?
hij mag ik daar iets over zeggen?

het is die perverse behoefte om het te tonen aan derden
maar door het in de letter onsterfelijk te maken
maakt ge het in wezen juist sterfelijk
zij ja dat is toch wat ik net zei
daarom dwaalt Diderot voortdurend af
hij wil dat liefdesverhaal
niet naar de kloten helpen
hij wil liefde niet laten afhangen van een draad
die ge niet moogt verliezen
hij ziet ge het probleem?
op zich
problemen zijn er om op te lossen
alleen zouden we er dan de tijd voor moeten hebben
zij Diderot dwaalt af
om dichterbij de kern te komen
maar telkens we dichterbij de kern
denken te komen
vragen wij ons af:
wat is de kern eigenlijk?
hoe ziet die eruit?
gaan we die wel herkennen?
ze ontspringt ons telkens de dans
onze dans
ons gesprek
dat heel vrij zou moeten zijn
staat eigenlijk zo vast als het maar kan
omdat we niet tot de kern komen

begrijpt ge
het moeilijke aan een liefdesverhaal navertellen
is dat de schoonheid ervan
de schoonheid die wij proberen over te brengen
– want daarom dat we het echt doodgraag zouden willen vertellen –
hij en daarom dat we ook zo bang zijn
om het te vertellen
zij ja maar wacht
dat die schoonheid altijd het verlangen is
naar iets daarbuiten
hij waar wij ons van afsluiten
door het te vertellen
dat bedoelt ge toch he?
zij ja dat was toch duidelijk?
hij dat de roes van de vertelling
niet dezelfde is
als de roes van de liefde
zij ja dat is wat ik net zei
hij ik ben daar niet zo zeker van
nu we dat zo aan het vertellen zijn
maar ik snap het
en dan is er nog een probleem
in verband met dat liefdesverhaal
zij ja nu doen wij
alsof er ik-weet-niet-hoeveel problemen zijn
het is geen problematische avond hoor
maar inderdaad

wat betreft dat liefdesverhaal:
elk liefdesverhaal is uniek
maar is het tegelijkertijd ook niet
laat ons daar eerlijk over zijn
het is een herhaling van een oeroud patroon
wat Jacques vertelt op een middag
een dikke tweehonderd jaar geleden
is de zoveelste variatie
op een steeds weerkerend thema
hoe overrompeld we ook zijn
door het tempo van nu
hoe minder we ook de tijd hebben
om het verhaal van ons leven te brengen
we beleven het net zo pijnlijk en traag
als Jacques het beleefd heeft
een pakweg tweehonderdvijftig jaar geleden
het is altijd een herhaling
en Diderot hield niet
van herhaling
dus liet hij Jacques ook niet houden
van herhaling
maar terwijl hij zijn haat voor herhaling verhaalt en herhaalt
– ah ja want hij vertelt een liefdesverhaal –
schept hij de vleesgeworden protagonist
van zijn eigen herhaling
dus ziet ge
Diderot hield misschien niet van herhaling

maar des te meer van paradoxen
en wij zitten er nu mee
en jullie nu ook
hij ja en dan is er nog iets
persoonlijk heb ik ook een verhaal
dat ik graag wil vertellen
zij ja maar het is wel al veel natuurlijk
hij ik weet het
het is veel
en als er geen tijd is
dan doe ik het niet
geen probleem
maar als er eventueel de ruimte voor is
want tijd is er sowieso toch niet
om het nog ergens tussen te krijgen
enfin we zullen nog zien
zij oké we zullen zien
ah en hebt ge uw druivensuiker?
hij ah ja
misschien toch ook nog even zeggen:
ik heb sinds enkele maanden suikerziekte
nu dat mag normaal gezien
voor geen problemen zorgen
maar ik zeg het toch liever
in ieder geval zij weet wat ze moet doen
en ik heb druivensuiker mee
zij ja kijk we gaan heel eerlijk zijn

het kan dus zijn dat er gaandeweg
nog problemen de kop opsteken
waar we nu nog niet aan gedacht hebben
laat dat geen roet in het eten gooien
en het kan bijvoorbeeld ook zijn
dat er vanavond
nog verstandige dingen gezegd zullen worden
hij ja laat ons hopen van wel
zij ja maar dan is dat niet altijd
met voorbedachten rade
sommige verstandige dingen
die ons mogelijkerwijs zullen ontvallen
berusten op puur toeval
hij beschouw het dan
als een ode aan de paradox
als wij op de wilde poef iets verstandigs zeggen
is dat gewoon een ode aan de paradox
zij boef
hij wat?
zij op de wilde boef
hij ja dat zei ik toch:
moeilijk om op de wilde boef
iets verstandigs te zeggen
zij boef van bof
niet pof
hij pof?
zij nee niet poef van pof

hij boef toch?
zij ja maar van bof
van geluk
hij jaja boef
zij maar wacht, laat ons een voorbeeld geven
hij een voorbeeld?
zij ja van iets verstandigs
hij ja euh, iets verstandigs...
zij ah! ik heb er één
mag ik?
'wij geloven leiding te geven
aan onze bestemming
maar het is altijd de bestemming
die ons leidt'
voilà!
mooi he?
'mijn bestemming is alles wat mij raakt
of mij nabij komt
aanwezig zijn
is letterlijk
aan het wezen raken
jullie aanwezigheid vanavond
is een liefdevolle staatsgreep
een toereikende horizon
op onze gezamenlijke bestemming'
dat is nu echt heel toevallig dat dit eruit komt
maar ik had ook iets goed te maken

gisteren heb ik iets heel gênants gezegd
weet ge het nog?
hij 'een forel is de kangoeroe van de zoetwatervissen'
dat heeft zij gezegd
zij heel erg dom eigenlijk
en dan een stilte die daarop volgde
hij ja
toen zijn er wel wat mensen afgehaakt
zij ja
we hebben moeite gehad
om het weer recht te trekken
hij en we waren nog maar net begonnen
zij maar ja kijk
het gebeurt hoe het moet gebeuren natuurlijk
hij en uiteindelijk
van die forel
het is wel de waarheid
zij of niet
eigenlijk maakt het niet uit
of het waar is of niet
wat we ook verzinnen
voor de toeschouwer
is het toch altijd werkelijk
hij 'de fijngesneden escalope is de hamburger van de achttiende eeuw'
ook niet relevant
maar wel waar
zij of niet waar natuurlijk!

hij ja of niet waar
in ieder geval leuk om te weten
en trouwens
'wat is
is zowel mogelijkheid als werkelijkheid'
voilà
nu heb ik toevallig
toch nog iets verstandigs gezegd
zij dat was ook niet voorzien
hij het kwam eruit voor ik het wist
zij 'wat is, is zowel mogelijkheid
als werkelijkheid' zegt ge?
maar er zijn zoveel mogelijkheden
en zoveel werkelijkheden
weten we dan iets méér over wat is?
hij wat is
is dat we weer aan het afwijken zijn
'Jacques de fatalist en zijn meester'
eerst Diderot
Diderot zijn verhaal
zij hun verhaal
hij ons verhaal eigenlijk
zij nee wij vertellen het
hij ja dan moeten we het wel vertellen
dus hét verhaal...
zij ja dat gaat gewoon nergens naartoe
het gaat nergens naartoe

zij gaan nergens naartoe
of jawel natuurlijk wel
ze gaan wel ergens naartoe
maar het heeft geen doel
het gaat niet naar een climax
hij ze waren onderweg
zoals jullie en ik
zoals wij allemaal
heel de tijd onderweg zijn
wees gerust, dit is jullie eindbestemming niet
jullie gaan wel degelijk
nog ergens anders naartoe
zij wij ook
wij moeten ook nog ergens naartoe
hij jullie gaan straks
om te beginnen
eerst naar buiten
de rest blijft onzeker
zij maar ge hebt wel de zekerheid
dat ge er geweest zijt
dat is toch al iets
hij daar kunt ge straks
waar ge ook naartoe gaat
alvast het navertellen van hebben
zij maar Jacques en zijn meester
die wisten het dus niet
jullie gaan waarschijnlijk straks naar huis

of ik weet het niet
naar waar gaan jullie nog?
ik heb er eigenlijk geen zaken mee
sorry
ik wil alleen maar zeggen:
zij wisten het echt niet
Jacques wist het niet
zijn meester wist het niet
en de vraag is
of Diderot het eigenlijk zelf wel wist
bon
'we gaan straks nog naar buiten'
dat willen we weten
dat stelt ons gerust
dat iedereen zijn weg straks gewoon verderzet
maar dat is dus voor straks
ik schrijf dus ook
hij ja dat had ge al gezegd
we moeten ervoor zorgen
dat we niet alles twee keer zeggen
want we moeten straks nog ergens naartoe
zij hij schrijft trouwens ook
hij dat had ge nog niet gezegd
zij wij schijven dus ook
zoals Denis...
hij Diderot
zij ah ja Diderot

Denis Diderot!

hij ja wij zeggen Denis

is dat oké?

zij dus

het verhaal:

twee mannen die op een paard zitten...

hij 't is wel veel meer dan dat natuurlijk

ge moet verder lezen

zij ja ze rijden daar ook mee

ze gaan ergens naartoe

doelloos weliswaar

maar ze zitten niet gewoon op een paard

nu vandaag de dag op een paard zitten

is al een hele gebeurtenis

maar in die tijd was dat niks

daar werd echt mee gereisd

het is dus veel meer dan twee mannen

die gewoon op een paard zitten

hij als ze het niet kwijtraken

zij ja maar dat is voor straks

hij ze gaan dat paard ook nog kwijt geraken

want dat paard was niet van hen

dat was van een beul

maar dat wisten ze niet

opeens rook dat paard zijn stal

schiet dat in galop

en komen ze bij die beul terecht...

zij ow ow wacht!
ofwel vertellen we het van in het begin
ofwel vertellen we het niet
maar niet zo in het midden beginnen
die beul krijgt ineens zo'n belang
terwijl die beul er maar een klein stukje
in voorkomt
en het is ook een heel vriendelijke beul
hij dat snap ik
maar omdat gij over die paarden begon
zij ja maar ge moet niet op hol slaan
hij maar ik sla niet op hol
ik wou gewoon zeggen
dat in die tijd als ge uw paard kwijt geraakte
ge alles te voet moest doen
dat waren soms afstanden
die ge niet kunt vergelijken
met die van vandaag
zij maar dat snappen de mensen toch ook!
kijk
heel simpel
we kunnen het heel simpel zeggen eigenlijk
ze zijn onderweg
zoals wij allemaal onderweg zijn
met of zonder paard
naar overal en nergens
en hun verhaal geraakt nooit verteld

en dan in het bijzonder
Jacques' liefdesverhaal
geraakt nooit verteld
hij denkt u nu
dat wij iets hebben?
dat wij ook een liefdesverhaal hebben?
ja?
denkt u dat?
dat kan
dat kan
wie weet
misschien dat we het u nog vertellen
zij hij heeft zo zijn versies
en ik heb de mijne
maar of de dingen vanavond
tot de werkelijkheid gebracht zullen worden
ook daar zijn we nog in dubio over, toch?
hij zoals ik al zei:
wat is
is zowel mogelijkheid als werkelijkheid
wat mogelijk is kan werkelijk worden
gewoonweg omdat ik het kan verzinnen
als schrijver
bijvoorbeeld
ik loop over straat
en er passeert een mooie vrouw
in het gewone leven

kijk ik gewoon
misschien draai ik mij eens om
of ik geef haar wel te kennen
dat ik haar gezien heb
maar ik doe hoogstens... *handbeweging*
nu als ik verhalen schrijf
ben ik baas over het plot
dan begin ik die vrouw gewoon te kussen
of nee
dan gooit die vrouw zich voor mijn voeten
en begint zij mij te kussen
maar ziet ge ik verzin maar
als schrijver
alles kan
of nee
nog beter
blijkt dat een Zweedse te zijn
en rijdt ze mij in haar Volvo cabrio
naar het land van de elanden
eeuwige sneeuw
het noorderlicht
en ik kan u verz(w)ekeren
zo'n Zweedse in dat noorderlicht
man man man
dat is ongelooflijk
en als kers op de 'torta'
een klein lesje Zweeds

torta is Zweeds voor taart
als kers op de torta, als kers op de taart
heeft ze drie borsten
zij doe nu niet onnozel
hij nee ik meen het
serieus
stel u een wereld voor
waar iedereen geen twee
maar drie borsten heeft
zij ik weet niet wat ge gaat zeggen
maar ik vind het nu al raar
drie borsten
hij puur hypothetisch
't zou toch kunnen een derde borst
geef toe
er mankeert iets
het derde
drie staat voor eeuwige verzadiging
met drie begint het
het meervoud
de veelvuldigheid
de mythe begint bij drie
zij waar komt heel die fixatie op borsten
nu ineens vandaan?
hij begrijp mij niet verkeerd
ik maak daar geen cultus van
twee is genoeg

en als ze allebei meer wegen
dan drie borsten tezamen
is dat heel goed voor mij
zij het getal drie belooft altijd meer
dan dat het kan waarmaken
gij hebt het zo graag over mythes
amazones
wat deden die?
die sneden hun rechterborst af
om beter te kunnen boogschieten
vandaar ook hun naam
amazone
hij amazone, ja
zij van amazos
hij jaja van amazos
zij ge weet toch wat dat wil zeggen?
hij jaja ama-zos
zij een getal zegt dus niet alleen niks
het zit soms ook dik in de weg
hij twee is genoeg
geloof mij
gij hebt twee aandoenlijke morkakopjes
laten we reëel blijven
't is maar een droom!
alles bij elkaar
is het maar een droom
ik mag toch een beetje dagdromen?

als een mens al niet meer mag dagdromen
zij gij begon over drie borsten, niet ik
hij twee is genoeg
zeg ik
en het is geen 'wensdroom' he
gewoon eerder van
'stel je voor...'
als scheppend kunstenaar
zij oké
en wat zijt ge dan van plan
met die drie borsten?
hij van plan?
wat was Picasso van plan?
en zegt Diderot niet in het begin van het boek
dat het geen zin heeft om plannen te maken?
zij oké oké
dus ik heb drie borsten
en dan?
hij maar ge moet uw verbeelding gebruiken
die derde borst zien
als een verrijking
als een idee
de ontbrekende dimensie
de borst buiten handbereik
de onbereikbare borst
de ongrijpbare borst
als ik in het niets grijp

is het altijd de derde borst die ik zoek
zij is dat nu uw suikerspiegel
die aan het zakken is?
oké oké
en wat als ze hangen?
twee borsten die hangen
en één utopische borst die nooit hangt
hij laat ze maar alle drie hangen
doet er niet toe
op den duur gaan ze toch allemaal hangen
dat is nu eenmaal eigen aan een borst
en de ideale borst zou niet compleet zijn
mocht hij op den duur niet gaan hangen
ik wil alleen maar zeggen:
zij ja wat wilt ge eigenlijk zeggen?
hij we kijken altijd naar of – of
naar dat ene en zijn tegendeel
these en antithese
misschien zijn we het allemaal al vergeten:
dat derde iets
als een mogelijkheid
we zijn het allemaal al vergeten:
dat er nog een dimensie kan zijn
het gaat over de suggestie
zij ja maar het kan ook tegenwerken hoor
Diderot suggereert ook zo veel

dat ge u afvraagt:
wat suggereert hij nu eigenlijk?
hoeveel woorden hebt ge op den duur nodig om iets uit te leggen?
ge moet uzelf eens bezig horen
ge geraakt eronder bedolven
al die schrijvers met al hun woorden
zoveel woorden man
en niet alleen Mann, ook Stendal, Zola, Schopenhauer, Flaubert, de
Maupassant
en noem maar op...
hoe ingewikkeld kunt ge het uzelf maken?
en ik schrijf ook dus ik weet wat ik zeg
want natuurlijk herken ik mij daarin
en natuurlijk weet ik
dat het zo niet meer verder kan
en gij schrijft ook
dan moet gij toch ook zien
dat het zo niet verder kan
dat is toch ziekelijk
geef toe
hoeveel woorden wij niet nodig hebben
om het uiteindelijk niet uitgelegd te krijgen
want wat hebt ge nu eigenlijk gezegd?
om uiteindelijk niet te zeggen
wat we te zeggen hebben
wat brandt er op uw lippen?
schreeuw het uit

hij zonder woorden?

zij ja nee

ge weet toch wat ik wil zeggen

hij sorry ik snap niet...

zij we zitten toch niet meer

in de negentiende eeuw

hij negentiende eeuw?

zij ja

hij Diderot is achttiende eeuw

zij probeer nu toch eens iets te begrijpen

we leven zelfs niet meer in de twintigste eeuw

dit is de eenentwintigste eeuw

hij ja het gaat snel

zij wacht nu eens even

wat voelen mensen voor elkaar?

wat voelt gij bijvoorbeeld voor mij

bijvoorbeeld

en ik voor u

bijvoorbeeld

gewoon als voorbeeld

wij hebben zoveel woorden nodig

om iets uit te leggen

dat de juiste woorden die er dan toe doen

niet meer terug te vinden zijn

die derde borst

bijvoorbeeld

ik zou mij kunnen afvragen:

wat bedoelt hij daar nu echt mee?
dat is een voorbeeld he
ik neem dat gewoon als voorbeeld
kijk
ik zal het anders zeggen
ik ben met iets nieuws bezig
iets nieuws aan het schrijven
iets radicaals
ik wou heel ver gaan
ge weet hoe dat gaat als ge begint te schrijven
ge wilt heel ver gaan
los van elkaar willen wij allebei heel ver gaan
nu, het verschil is
dat ik daar ook bij nadenk
en ik denk dan:
hoe ver kunt ge gaan
in dat ver gaan?
ik ben ontzettend veel beginnen te schrijven
en nu ben ik heel veel aan het schrappen
drastisch
hoe ver kunt ge ook daarin gaan?
durven schrappen
dat inzicht
dat was een Copernicaanse revolutie
ik was koffie aan het drinken
en 'schrappen' schoot er door mijn hoofd
mijn betere werk

gewoon allemaal geschrap
en ik voelde mij zo opgeruimd
kijk
schrijven is schrappen natuurlijk
ge kunt jammer genoeg niet alles
in één boek steken
het is het proces
dat het belangrijkste is
en bij Diderot was dat ook zo
maar anders
Diderot zat natuurlijk met die vreselijke censuur
met die jezuiten en inquisieten
hij mocht buitenshuis niet verkondigen
wat hij binnenskamers dacht
dus zocht hij vrijheid in zijn romans
in de literatuur
woorden waren nog geloofwaardig
en daarom voor zovelen zo gevaarlijk
woorden waren voor hem vrijheid
in dit boek bijvoorbeeld
geeft hij drie mogelijke eindes
en maakt hij zijn verhalen nooit af
waarom?
vrij, iedereen is vrij
zoek het zelf maar uit
de lezer van de achttiende eeuw
was daar dolgelukkig mee

maar de lezer vandaag komt in stress
die dacht gewoon een boek te lezen
en die moet ineens beginnen te schrijven
'kiezen?
ik kan dat niet
kiezen'
met alle gevolgen van dien
de lezer wordt opstandig
en Diderot laat die dan aan het woord
de lezer leest zich aan het woord
denkt dat hij vrij is om iets te zeggen
maar Diderot heeft dat natuurlijk allemaal opgeschreven
resultaat?
ge voelt u bedrogen
want wat denkt de lezer?
'maak gewoon uw verhaal af
maak af waar ge aan begonnen zijt
maak het af
dat liefdesverhaal
ik ben de lezer
ik wil lezen
schrijf mij geen woorden in de mond
laat mij gerust!
los het zelf op
amateur'
begrijpt ge
dat was de grap van Diderot

en postuum werd daar enorm mee gelachen
maar nu is dat anders
we spreken over 216 jaar later
vroeger betekenden woorden vrijheid
nu zijn woorden gouden kooien
waaruit men niet wil ontsnappen
er zijn zoveel woorden!
daarom dat ik de laatste weken
alleen nog maar aan het schrappen ben
ik wou ontsnappen
ik wou ervan af
hij jaja
dat snap ik
schrijven is schrappen
ge moet natuurlijk wel zien
dat er nog iets overblijft
zij ik ga niet blijven schrappen
dat is nu even een periode
hij anders weet ge niet meer waar ge zit
zij ik ben geen schrapster he
ik zou doodgraag nog iets schrijven ook
hoe is het met uw schrijven trouwens?
zit gij al ver?
hij euh
ik zit zo wat overal
en nergens
't is te zeggen

achter mijn bureau
en in mijn hoofd
zit ik overal
maar op papier
zit ik nog nergens
bedoel ik
maar 't zal zichzelf wel vertellen
't zit allemaal hier *wijst naar hoofd*
dat is toch het belangrijkste
toen mijn moeder stierf
kreeg ik ook geen letter op papier
maar uiteindelijk is het mij toch gelukt
pas toen ik mij haar laatste woorden
terug voor de geest kon halen
kon ik weer zinnige dingen schrijven
raar he
maar ja kijk
zo gaat dat
als ge mij nu zou vragen
wat mij gevormd heeft als schrijver
stel dat ge mij dat nu zou vragen
dan is het dat zoeken naar een dichtregel
in de meest droge feitelijke wereld
maar die vraag wordt niet gesteld
omdat het hier vanavond niet om mij draait
dat is dat persoonlijk verhaal
ik moet het nu niet over mijn moeder hebben

het is frappant
het deed me er gewoon aan denken
omdat mijn moeder ook
drie eendes heeft gekend
net zoals Jacques en zijn meester
ja
ja ze is drie keer gestorven
ja
eerst was er de fysieke dood
dat ging heel vlotjes
ze had net gewonnen met schaken
alweer
ze won al van kleins af aan elke partij
niets tegen te beginnen
daar komt nog bij
dat ze heel goed vooruit kon denken
mijn moeder
ze dacht vooruit tot ze erbij neerviel
letterlijk voorovergevallen na die laatste partij
de tweede keer verloor ik haar
hoe moet ik het juist zeggen...
in het zwarte gat van de taal
ik kon haar niet meer
in de letter
moeder maken
is dat duidelijk?
gewoonweg omdat ze over mijn schouder bleef meelesen

ze bleef postuum nog even vooruitdenkend
ja
ze zorgde ervoor
dat ik alles wat ik over haar schreef
weer moest schrappen
die tweede dood was er dus eentje
van zelfcensuur
ze bestond nog
ze belette het alleen
uitgeschreven te worden
dat was haar tweede dood
echt van afgezien
zij en dan haar derde dood
want we hebben wel nog wat te vertellen
hij ja ja dat is de bedoeling
dit is de laatste dood
haar derde dood
ja die was finaal
ik wist al snel:
dit is de laatste dood
doder dan die derde dood kon ze niet zijn
maar dat heeft ze zichzelf aangedaan
net omdat ze zo vooruitziend was
en haar daarin nuttig wou blijven maken
had ze haar lichaam
aan de wetenschap geschonken

in eerste instantie
had ik daar geen problemen mee
ik dacht:
'dit is mijn moeder
met haar voorliefde voor dokters
doet ze eigenlijk geen vlieg kwaad
integendeel
ze heeft zich integraal ingezet
voor elke tak van de geneeskunde
die ge u maar kunt inbeelden'
daardoor lijkt een paar organen afstaan
na haar dood
maar een appendix
van wat ze in haar leven
allemaal heeft afgestaan
ze heeft er veel mensen mee geholpen
zo dacht ik in het begin
maar ik kreeg het pas echt moeilijk
toen ik de rapporten van haar autopsie
in de bus kreeg
ze hadden haar hersenen
volledig ontcijferd en opgemeten
doorgeploegd en uitgepluisd
cijfers cijfers cijfers
en al die cijfers samen
werden mijn eerste aanspraak op rouwen
in de statistieken

geraakte mijn moeder voor de derde keer zoek
en niet alleen zij was nergens meer te vinden
ook ik bestond niet meer
dat zij simpelweg
mijn moeder was
viel nergens meer te lezen
ik heb die rapporten
van voor naar achter gelezen
en van achter naar voor
en dan pas
het gemis
bam op mijn hoofd
nergens een herinnering aan mij
dat ze mij graag zag
was nergens meer zwart op wit terug te vinden
haar tot vervelens toe uitgesproken ergernissen
nergens meer na te trekken
geen vezel die mijn bestaan verried
dat ze zo graag grapjes maakte
of gek was van rijstpap met bruine suiker
stond nergens in getal
en hoewel ik
van absolute woorden niet moet weten
zal ik er mij toch één keer
aan gewonnen moeten geven
totaal
ik was **TOTAAL** verloren

TOTAAL

ja

maar waarom vertel ik dat nu?

waarom ben ik dat nu aan het vertellen?

ah haar laatste woorden

sorry, ik ga afronden hoor

nog heel snel haar laatste woorden

't is heel kort

'winnen is niets

mijn jongen

winnen laat helemaal geen sporen na

het is eerder instant bevrediging

maar verliezen

dat is leven

schaakmat!'

en als ik nog één ding mag zeggen

echt het laatste

wel dáár ligt het verschil

in die aanpak

want nu blijf ik alleen nog trouw aan de fantasie!

sorry, ik heb u onderbroken

zij *leest stukje uit tweede elegie van Rainer Maria Rilke*

geliefden zouden, als ze het begrepen,

in de nachtlucht wonderlijk kunnen praten

want het schijnt dat alles ons verzwijgt

zie, de bomen zijn,

de huizen – die we bewonen – bestaan nog

alleen wij trekken aan alles voorbij
als een luchtige uitwisseling
en alles is eensgezind ons te verzwijgen
half uit schande, misschien,
half uit onuitsprekelijke hoop

mooi he?

dit is echt een van mijn favoriete stukken

hij van wie is het?

zij van Rilke

een stukje uit de tweede elegie

van de 'Elegieën Van Duino'

vindt ge het mooi?

hij ja 't is mooi ja

zij echt? vindt ge het mooi?

hij ja absoluut

zij ah fijn

en wat vindt ge er dan mooi aan?

hij gewoon in het algemeen

ik vind het over het algemeen heel mooi

zij oké heel goed

en nog andere dingen misschien

die het oproept?

hij nee niet echt

ik vind het mooi

zij ja super

mooi is al veel

hij ja

ik vind het zeer mooi
en het heeft me wel ontroerd
zij echt!
het heeft u ontroerd
oh wauw
fijn!
dan moet ik dat misschien meer doen
zo poëzie voorlezen aan u?
...
ik heb het gevoel dat gij mij iets wilt vertellen
maar dat ge niet goed weet hoe
of niet goed durft
hij totaal niet
zij ik ben tegen heel veel bestand
wat wilt ge mij niet zeggen?
hij zullen we het over Jacques hebben?
over de personages?
zij we kunnen het ook over ons hebben
hij ja maar eerst:
Jacques de fatalist
zij en zijn meester
hij ah ja
die zijt gij bedoelt ge?
zij nee nee
ah?!
gij vindt mij dominant?
hij moeten we het niet eerst over fatalisme hebben?

zij ja doe maar
hij jaja wacht
 eerst Jacques
zij voelt gij u nu aangevallen?
hij Jacques was dus...
zij vindt ge dat ik u in uw blootje zet?
hij maar totaal niet
zij in uw hemd dan?
hij Jacques is dus in de eerste plaats fatalist
 hij is ongeveer veertig jaar oud
 en hij heeft de eerste twaalf jaar van zijn leven met een prop in de mond
 gelopen
zij wat wilt ge mij nu eigenlijk zeggen?
hij dat vind ik wel heel straf
 twaalf jaar van uw leven
 met een prop in de mond
zij het is maar een boek he
hij vandaar dat hij zoveel praat
 en er een hele reis over doet
 om zijn verhaal te vertellen
 omdat hij bang is om uitverteld te geraken
 en dan in herhaling zou moeten vallen
 ah ook belangrijk om te vermelden:
 Jacques hield absoluut niet van herhaling
zij dat hebben we al gezegd
hij hij herhaalt zich bijvoorbeeld nooit
 hij probeert zichzelf toch niet te herhalen

en als hij zich dan toevallig herhaalt
dan is dat tegen zijn wil in
hij herhaalt zich quasi nooit laat ons zeggen
herhalingen vindt hij een van de ergste dingen die een mens kan
overkomen...
kijk ik weet het ook niet hoor!
hoe meer details we geven
hoe verder we afdrijven van de plot
zij welke plot?
er is geen plot
hij er zijn juist heel veel plots
zij zoveel plots
dat er geen plot meer is
hij ja ik weet het ook echt niet meer hoor
zij maar kijk het lot brengt ons toch naar een plot
hij maar daar hebben we toch geen invloed op?
zij niet op het lot maar wel op de plot
hij ah voilà dus als we blijven vertellen
is er geen probleem
onderbreek mij dan niet
als ik het nu over Jacques wil hebben
zij maar ge vertelt niet
ge drijft af
hij maar dat is toch ook vertellen,
afdrijven
wat zegt Diderot heel de tijd?
zij maar gij drijft alléén maar af

geen probleem
maar ge moet wel onthouden
waarvan ge heel de tijd afdrijft
van wat drijft gij heel de tijd af
is hier één persoon aanwezig
die daar een zinnig woord over kan zeggen
waarvan gij heel de tijd aan het afdrijven zijt?
hij gij schrapst toch ook alleen maar?
zij ik schrijf wel eerst
hij ja maar ge schrapst sneller dan dat ge schrijft
is dat dan beter?
binnen honderd jaar
zal niemand weten
dat ge ooit geschreven hebt
zij ziet ge
ge zijt weer aan het afdrijven
dat is afdrijven
dat is nu eens typisch afdrijven
hij hoe meer ge zegt: we drijven af
hoe meer we ook afdrijven
zij misschien ligt het aan uw stem
hij voilà en nu begint ze over iets anders
heel onze discussie geschrapt
alles schrapt ze
ik heb alleen maar schrappingen
uit het hoofd geleerd
nee serieus

wat is er met mijn stem?
zij ik weet het niet
vindt gij het een aangename stem?
hij schraap ik?
zij nee het is altijd een bovenstem
en ik moet dan altijd de onderstem
ik moet alles altijd onderbouwen en bouwen en hoger
zodat gij kunt afdwalen afdrijven vliegen
en de mist in gaan
hij ik moet wel vliegen
ge schrap de grond van onder mijn voeten
elke keer opnieuw
ik ben kapot
ik ben doodop
ik zou doodgraag eens landen
zij doe niet onnozel
'ge schrap de grond van onder mijn voeten'
weet ge wat uw probleem is?
ge maakt van alles literatuur
van alles wat ik zeg
van alles wat me overkomt
maakt gij literatuur
'ik zou doodgraag eens landen'
hij ja maar mag ik
mag ik me efkes vrij voelen?
mag ik mij efkes verliezen in de fantasie?

zij nee maar ge wilt het alleen maar
grootser maken
alsof ik het daarmee allemaal beter kan uithouden
alsof mijn woorden niet genoeg
tot de verbeelding spreken
maar ik ben ook een scheppend kunstenaar hoor
hij maar tot de verbeelding spreken
wij spreken toch tot de verbeelding?
gij zijt toch gewoon ZIJ
en ik ben toch gewoon HIJ
HIJ en ZIJ
dat spreekt toch tot de verbeelding?
zij maar ik vraag mij af
waarom het mij onrustig maakt
kijk ik wil u alles geven
wat binnen mijn mogelijkheden ligt
al die vrijheid
neem ze maar
ge moogt het allemaal hebben
maar ik kan u wel zeggen
– net zoals de aap van Kafka –
eens uit die kooi
vormt er zich weer een andere kooi
en ga zo maar door
hij met vrijheid kan ik niets doen
ik zoek alleen maar een uitweg
uit iedere situatie

zij ah voilà en uit onze situatie ook
hij hebben wij dan een situatie?
zij geen idee
dat zou ik ook wel eens willen weten
mocht er een uitweg zijn
zou ik die ook al lang genomen hebben hoor
maar ik zie er geen
dus misschien kunnen we elkaar helpen
nu we hier toch samen zijn?
hij nu we hier toch samen zijn
kan ik u op het hart drukken
dat die aap van Kafka
– gij zijt erover begonnen he –
ons leert
dat we niet van vrijheid moeten dromen
als we gewoon een uitweg kunnen zoeken
zij ja
en ik vraag me gewoon af
waarom het mij dan zo onrustig maakt
hij blijkbaar is het daar waar we naartoe gaan
daar waar de uitweg ons leidt
zij dat maak ik mij ook wijs
wanneer ik bang ben in het donker
dan denk ik:
‘nee het donker vraagt mij de weg
niet omgekeerd
ik ben baas over het donker’

maar als ik aan u denk
en aan uw behoefte aan een uitweg
dan kan ik dat niet de baas
hij ge moet u gewoon inbeelden
dat ge alles de baas zijt
en dan komt de uitweg vanzelf op u af
zonder dat ge doorhebt dat het een uitweg is
zij maar wij zijn nooit tevreden
met de omstandigheden
daarom dat wij altijd maar blijven zoeken
hij we zoeken wel
maar eigenlijk bevinden we ons
metaforisch gezien
gewoon in een rokerig lokaal
en ik wil frisse lucht
zij maar terug naar die aap
die ziet vrijheid ook alleen
als een uitweg uit zijn kooi
dus besluit hij maar mens te worden
hij maar daarvoor heeft hij toch geen hulp nodig van buitenaf?
hij moet het alleen doen
en het lukt hem wel héél duidelijk
daar waar het bij ons niet zo zichtbaar is
zij bij ons twee is die uitweg niet zichtbaar
omdat we er zo verdomd complex over doen
ik stel mij daar niet zoveel vragen over
volgens mij zijn wij precies

wie wij pretenderen te zijn
en als de anderen dat ook zo zien
dan zijn we de rol die we spelen
toch?

hij ik vind het ongelooflijk lief
dat ge mij wilt helpen
een uitweg te zoeken
maar onze situatie
als er al een situatie is
kent geen assen en geen diagonaal
en ik denk dat we in alle intimiteit
voor onszelf moeten bepalen
wat de uitweg is

zij hebt ge wel gehoord wat ik zeg?
ik beweer dat we zijn
wie we pretenderen te zijn

hij en wie pretenderen we dan te zijn?
ik durf daar helemaal geen uitspraken
over te doen

zij we hebben elkaar toch graag?
ik denk dat we meer koppel zijn
dan de meeste koppels
die daar zo zeker van zijn

hij maar ik ken u nog maar pas
zij kennen kennen...

we praten gewoon met elkaar
dat is het belangrijkste

dat onze woorden elkaar tegemoetkomen
voor de rest zien we wel
hij de mensen zullen zich straks afvragen:
wat is dat toch met die twee?
zij het gaat hier toch niet over ons twee
we hadden evengoed met drie kunnen zijn
als er maar gepraat kan worden
hij maar wie pretenderen we dan te zijn?
zij ik zeg alleen
dat het niet zo complex hoeft te zijn
tussen ons
of met ons
met die aap hetzelfde...
het is hem plotseling gepermitteerd
om na te denken over wat hij zou kunnen zijn
hij maar een aap met een bestaansproblematiek is geen aap meer
Kafka wou zeker zijn
dat de aap heel beschaafd overkomt
hoe beschaafder hoe bevrijder
maar op het moment
dat die aap zijn leven vertelt
weet hij niet meer welke aap hij is
dat is de tweeslachtigheid ervan
zij dus gij wilt net zoals die aap zijn?
zo vrij zijn dat ge niet meer weet wie ge zijt
wie wij zijn
waar we voor staan

wat ons te wachten staat
waar we naartoe gaan
zo vrij te zijn
dat ge enkel in vragen kunt denken
wel, dan verkies ik de vrijheid van de kooi
hij luister, mocht ik begrijpen
wat mij hier bij u doet blijven
mocht ik me daar geen vragen meer
over stellen
dan was ik al lang weg
dan had ik u gewoon verlaten
zij 't is goed
ik zal vragen blijven stellen
en wat als er geen vragen meer zijn
of dat wij uitverteld zijn geraakt
dat er geen woorden meer zijn
wat dan?
hij kijk, nu komt hij uit de mouw
met twijfel kunnen we verder
mijn moeder zei dat ook altijd
als ge gewonnen hebt
uw gelijk hebt gehaald
als ge leeft op principes
en volgens vastgeroeste idealen
wat dan?
dat is eigenlijk uw einde
uw limiet

tot daar en niet verder
terwijl als ge verliest
dan komt er nog een gans leven achter
dan zijn er gewoon heel veel mogelijkheden
zij dus moeten we bij elkaar zijn
in de verliezende zin
ze trekt haar jas aan
hij dat klinkt nu precies als een probleem
zij neenee
hij misschien is er helemaal geen probleem
of ja misschien is er wel een probleem
maar is het niet erg dat er problemen zijn
die onopgelost blijven
misschien is dat het geheim van de liefde
dat we nog het meest
de kern van de zaak raken
als we het verzwijgen
misschien moet het onbenoembaar blijven
meer zelfs
misschien moeten we gewoon blijven praten om het vooral niet te
benoemen
hij trekt nu ook zijn jas aan
zij klaar?
ze doet de lichten uit

in het naar buiten gaan
zij dan toch een vicieuze paradox?

Eindfilmpje: Hij en Zij wandelen door de stad.

De camera volgt hen van achteren. Tekst komt op beeld:

George Steiner citeert uit een brief waarin Flaubert Maupassant inwijdt in proza:

‘Het kleinste ding bevat iets dat onbekend is.

We moeten het vinden.

Om een vlammend vuur en een boom in een vlakte te beschrijven, moeten we voor die boom of dat vuur blijven staan tot ze voor ons op geen enkele boom of ander vuur lijken.

Wat men ook wil zeggen

er is maar één woord om het uit te drukken

één werkwoord om het te bezielen

één adjectief om het nader te bepalen.’

‘Stijl is oneindige specificiteit.’

George Steiner

Waar het met de wereld naartoe gaat,
daar gaan wij naartoe ging in première op
21 februari 2012 in de Balzaal van Compagnie
de KOE in Antwerpen

Concept en tekst: Ans en Louise Van den Eede

Spel: Greg Timmermans en Ans Van den Eede

www.hofvaneede.be

met dank aan Compagnie de KOE, kunstencentrum NONA, kunstencentrum
CAMPO, Stefaan van Brabandt en Marika Ingels

Hof van Eede (2011) is een collectief van Louise en Ans Van den Eede. In hun eerste drie voorstellingen begeven ze zich in het spanningsveld tussen fictie en realiteit, waarheid en schoonheid, de literatuur en de wereld.

Toneelwerk

Het Weiss-effect – 2014

Dorstig – 2013

Waar het met de wereld naartoe gaat, daar gaan wij naartoe – 2012